

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z JEZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VI

Ocena dopuszczająca

Kształcenie literackie, formy wypowiedzi, nauka o języku

Uczeń potrafi:

- ✓ jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu, względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego wypowiedzi analizowanego zagadnienia,
- ✓ w wypowiedziach pisemnych popełnione błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają wartości prac i wysiłku jaki włożył w ich napisanie,
- ✓ stopień opanowania przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela,
- ✓ przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu (na prostych przykładach),
- ✓ odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określić ich rodzaj,
- ✓ potrafi napisać krótkie opowiadanie z dialogiem, charakterystykę, streszczenie (stosuje akapity),
- ✓ zna podstawowe zasady ortograficzne i stara się stosować je w piśmie.

Ocena dostateczna – wymagania podstawowe (P)

Kształcenie literackie

Uczeń:

- ✓ wyodrębnia i opowiada wątki fabularne,
- ✓ charakteryzuje bohatera (wygląd zewnętrzny, cechy wewnętrzne – zalety, wady),
- ✓ wyodrębnia w utworze epickim fragmenty związane z omawianym tematem lub bohaterem,
- ✓ rozpoznaje postać mówiącą w wierszu,
- ✓ rozumie i poprawie używa pojęć z zakresu wiedzy o literaturze koniecznych w wypowiedzi na temat świata przedstawionego w utworze,
- ✓ próbuje odczytać ogólny sens utworu literackiego.

Formy wypowiedzi

- ✓ Potrafi napisać **opowiadanie z użyciem dialogu** (twórcze i odtwórcze)
 - zachowuje układ chronologiczny zdarzeń oraz logiczność i spójność wypowiedzi,
 - uwzględnia podstawowe części kompozycyjne opowiadania i wydziela je akapitem,
 - zamyka myśli w granicach zdania, poprawnie posługuje się zdaniem pojedynczym rozwiniętym i złożonym,
 - unika powtórzeń,
 - redaguje plan własnego opowiadania.
- ✓ Potrafi napisać **sprawozdanie** (z uroczystości, wycieczki),
 - ✓ odróżnia sprawozdanie od opowiadania,
- ✓ Potrafi napisać **charakterystykę** postaci rzeczywistych i literackich,
 - ✓ zachowuje przejrzysty i logiczny układ wypowiedzi, stosuje akapity wyznaczające jej części kompozycyjne,
 - ✓ poprawnie stosuje wyrazy zawierające cechy charakteru, usposobienia, umysłowości,
- ✓ Potrafi napisać **streszczenie krótkiego utworu fabularnego**,
 - ✓ czyta utwór ze zrozumieniem oraz wyróżnia najważniejsze zdarzenia,
- ✓ Próbuje zredagować proste formy użytkowe (**telegram, życzenia, pozdrowienia itp.**),

Nauka o języku

Uczeń:

- ✓ rozpoznaje czasownik w stronie czynnej i biernej, zwrotnej,
- ✓ tworzy różne formy czasownika,
- ✓ rozpoznaje w zdaniu czasownik nieosobowy,
- ✓ rozróżnić w zdaniu rzeczownik w funkcji podmiotu i dopełnienia,
- ✓ odmienia rzeczowniki przez końcówki,
- ✓ nazywa przypadki rzeczownika,
- ✓ wyróżnia w zdaniu związek rzeczownika z przysłówkiem, określa czasownik wyrazem tworzącym z nim związek przynależności,
- ✓ wyróżnia w zdaniu związek rzeczownika z przymiotnikiem,
- ✓ pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami,
- ✓ zna zaimki,
- ✓ rozpoznaje liczebnik wśród innych części mowy,
- ✓ próbuje rozróżnić liczebniki: główny, zbiorowy, porządkowy, ułamkowy, złożony,
- ✓ rozpoznaje liczebnik nieokreślony, określić jego formę gramatyczną i funkcje składniową,
- ✓ stosuje w zdaniu w funkcji przydawki rzeczownik,
- ✓ stosuje w zdaniu w funkcji przydawki wyrażenie przyimkowe,
- ✓ tworzy przyimek złożony z podanych przyimków prostych,
- ✓ wyodrębnia części orzeczenia imiennego – łącznik i orzecznik,
- ✓ porównuje podmiot w M. z podmiotem w D.,
- ✓ wyróżnia w zdaniu podmiot w dopełniaczu,
- ✓ układa zdanie z podmiotem domyślnym i szeregowym,
- ✓ rozpoznaje podmiot szeregowy,
- ✓ rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe,
- ✓ wyróżnia w zdaniu przydawkę i dopełnienie,
- ✓ dzieli podane zdania złożone na współrzędne i podrzędne,
- ✓ tworzy zdanie złożone z podanych pojedynczych,
- ✓ do wyrazów podstawowych dopisuje wyrazy pochodne i odwrotnie (na łatwych przykładach),
- ✓ wyróżnia oboczności samogłoskowe i spółgłoskowe w wyrazach podstawowych i pochodnych,
- ✓ przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu,
- ✓ tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów.

Ocena dobra

Kształcenie literackie

Uczeń potrafi:

- ✓ charakteryzuje świat przedstawiony w utworze, porównuje go ze światem rzeczywistym i formułuje na ten temat wnioski; dostrzega różne sposoby prezentowania postaci i zdarzeń; wskazuje w utworze elementy fabuły; dokonuje selekcji zdarzeń pod kątem ich ważności (zdarzenia pierwszo i drugoplanowe),
- ✓ rozpoznaje w utworze literackim różne sposoby charakteryzowania bohatera,
- ✓ charakteryzuje postać mówiącą i określa sytuację liryczną,
- ✓ odczytuje (wyjaśnia) znaczenia metaforyczne w obrazach utworu,
- ✓ określa cechy gatunkowe utworów epickich.

Formy wypowiedzi

Uczeń potrafi:

1. Napisać **opowiadanie z użyciem dialogu**

- ✓ wprowadza do opowiadania rozmowę, stosując właściwe wyrazy wprowadzające,

- ✓ stosuje prawidłową interpunkcję w zapisie rozmowy,
 - ✓ stosuje w wypowiedzi różne konstrukcje składniowe (czynne, bierne, zwrotne), typy zdań, równoważniki,
 - ✓ używa wyrazów bliskoznacznych.
2. Napisać **sprawozdanie**
- ✓ przygotowuje samodzielnie plan sprawozdania oraz gromadzi odpowiednie słownictwo,
3. Napisać **charakterystykę postaci**
- ✓ stosuje słownictwo nazywające cechy i oceniające,
 - ✓ właściwie wykorzystuje fragmenty lektury zawierające informacje o postaci,
 - ✓ zna sposoby charakteryzowania postaci przez autora,
4. Napisać **streszczenie utworu fabularnego**
- ✓ przekształca rozwlekłą informację w informację zwięzłą,
 - ✓ sprawnie czyta utwór ze zrozumieniem i samodzielnie dokonywać selekcji najważniejszych zdarzeń,
5. Redaguje proste formy użytkowe (**telegram, zaproszenie, życzenia, pozdrowienia itd.**)
6. Zabiera **głos w dyskusji**
- ✓ prowadzi dyskusję,
 - ✓ próbuje dokonać podsumowania,
7. Redaguje **notatkę** (w formie planu, tabeli, schematu, wykresu itd.).

Nauka o języku

Uczeń potrafi:

- ✓ wyróżnia czasownik,
- ✓ wskazuje różnice w budowie form strony czynnej, biernej, zwrotnej,
- ✓ omawia sposób przekształcania strony czynnej na bierną (i odwrotnie),
- ✓ rozpoznaje czasownik przechodni i nieprzechodni,
- ✓ stosuje właściwe formy rzeczownika,
- ✓ poprawnie stosuje formy gramatyczne nazwisk i nazw miejscowych,
- ✓ rozpoznaje zaimki,
- ✓ rozpoznaje przysłówki wśród innych części mowy (trudniejsze przykłady),
- ✓ wyróżnia przysłówki, które nie podlegają stopniowaniu,
- ✓ omawia sposoby stopniowania przymiotników,
- ✓ przeprowadza klasyfikację podanych liczebników, podać przykłady,
- ✓ stosuje podane wyrazy w funkcji łączników i orzeczników,
- ✓ określa rzeczownik z przydawkami wyróżnionymi różnymi częściami mowy,
- ✓ odróżnia dopełnienie bliższe od dopełnienia dalszego,
- ✓ zna spójniki łączące poszczególne rodzaje zdań złożonych współrzędnie,
- ✓ układa cztery rodzaje zdań złożonych współrzędnie,
- ✓ od podanego wyrazu tworzy kilka wyrazów pochodnych będących różnymi częściami mowy,
- ✓ rozpoznaje wyraz pochodny, który może być wyrazem podstawowym dla innego,
- ✓ wyjaśnia pisownię wyrazu przez odwołanie się do wiadomości ze słowotwórstwa,
- ✓ zna rodzaje formantów i potrafi je wyróżnić.

Ocena bardzo dobra

Kształcenie literackie

Uczeń potrafi:

- ✓ charakteryzuje różne sposoby kształtowania fikcji literackiej (obrazowanie realistyczne i fantastyczne),
- ✓ określa stosunek autora do prezentowanych w dziele postaci; wyjaśnia sens wprowadzania do utworów postaci negatywnych, pozytywnych, fantastycznych,

- ✓ umie wskazać różnicę między językiem poszczególnych bohaterów (indywidualizacja języka),
- ✓ ocenia różne walory czytanych tekstów (edukacyjne, rozrywkowe, wychowawcze),
- ✓ czyta płynnie ze zrozumieniem,
- ✓ nazywa wrażenia czytelnicze związane z lekturą,
- ✓ potrafi świadomie zastosować w swej wypowiedzi opowiadanie, dialog, monolog.

Formy wypowiedzi

Uczeń potrafi:

1. Napisać **opowiadanie z użyciem dialogu**

- ✓ redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze, stosując precyzyjne wyrazy i wyrażenia określające stosunki czasowe,
- ✓ ocenia wypowiedź własną i cudzą, wskazuje braki i usterki w zakresie kompozycji, stylu i składni,
- ✓ świadomie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń,

2. Napisać **sprawozdanie**

- ✓ wyjaśnia istotę tej formy wypowiedzi oraz jej funkcję w życiu codziennym (sprawozdanie telewizyjne, radiowe, recenzja w prasie),

3. Napisać **charakterystykę postaci**

- ✓ świadomie dobiera słowa ze względu na temat wypowiedzi oraz ich wartość znaczeniową,
- ✓ samodzielnie przygotowuje materiał do charakterystyki (cytaty, notatki, słownictwo) i korzysta z niego na lekcji podczas pracy zbiorowej, grupowej oraz w czasie pisania wypracowania,
- ✓ ocenia walory treściowe, kompozycyjne, ortograficzne wypowiedzi swojej i cudzej,
- ✓ umie uzasadnić własny sąd o postaciach i umotywić go, posługując się swobodnie właściwym słownictwem i środkami składniowymi.

4. Napisać **streszczenie utworu**

- ✓ wyjaśnia pojęcia: akcja, fabuła, wątek, epizod,
- ✓ streszcza wybrany wątek powieści,
- ✓ wymienia charakterystyczne cechy streszczenia porównując je z opowiadaniem i sprawozdaniem,
- ✓ określa praktyczną przydatność umiejętności streszczania,

5. Zredagować **telegram**, życzenia, pozdrowienia, zaproszenie itd.

6. Zabiera **głos w dyskusji**

- ✓ formułuje argumenty, porządkuje je,
- ✓ wyciąga wnioski z dyskusji, nadaje im formę pisemną,

7. Zredagować **notatkę**

- ✓ wykorzystuje zrobioną notatkę podczas wypowiedzi ustnej i pisania wypracowania.

Nauka o języku

Uczeń:

- ✓ zna zasady tworzenia i stosowania strony biernej i strony zwrotnej,
- ✓ wskazuje różnicę między czasownikiem przechodnim i nieprzechodnim,
- ✓ formułuje zasady odmiany nazwisk i nazw miejscowych,
- ✓ zna zaimki,
- ✓ wymienia różne typy przysłówków,
- ✓ omawia klasyfikację liczebników,
- ✓ uzasadnia użycie danego typu liczebnika,
- ✓ odmienia liczebnik zbiorowy,
- ✓ stosuje liczebnik w poprawnym związku składniowym,

- ✓ stosuje w zdaniu rzeczownik w trzech różnych funkcjach (podmiotu, dopełnienia, przydawki),
- ✓ rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym,
- ✓ omawia, podając przykłady, sposoby wyrażania orzeczenia,
- ✓ rozpoznaje w zdaniu podmiot w dopełniaczu,
- ✓ wyraża podmiot różnymi częściami mowy,
- ✓ omawia sposoby wyrażania przydawek,
- ✓ omawia sposoby wyrażania dopełnienia,
- ✓ przeprowadza klasyfikacje zdań współrzędnie złożonych,
- ✓ wskazuje przyrostek lub przedrostek jako formant w jednym wyrazie i jako składnik podstawy słowotwórczej w innym,
- ✓ podaje przykłady wyrazów z obocznymi tematami słowotwórczymi,
- ✓ podaje przykłady wyrazów utworzonych za pomocą różnych formantów.

Ocena celująca

Ocenę celującą - otrzymuje uczeń, którego wiedza znacznie przekracza poza obowiązujący program nauczania:

- Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i międzyszkolnych
- Podejmuje działalność literacką, kulturalną (w różnych formach - reżyseruje przedstawienia szkolne, układa scenariusz imprezy klasowej, układa konkursy czytelnicze) prezentuje wysoki poziom artystyczny i merytoryczny
- Posiada rozszerzone umiejętności z zakresu kształcenia literackiego, językowego oraz nauki o języku,
- Posługuje się terminologią z teorii literatury,
- Potrafi wskazać w utworze wartości uniwersalne - dobro, sprawiedliwość - ich ponadczasowe znaczenie,
- Wyraża opinie, argumentacje, gromadzi materiały w teczках tematycznych,
- Z testów gramatycznych i ortograficznych uzyskuje najwyższą punktację,
- Dużo czyta, umie posługiwać się katalogiem alfabetycznym,
- Jego ustne i pisemne wypowiedzi cechuje dojrzałość, myślenie, wnioskowanie, ocenianie,
- Posługuje się różnymi słownikami,
- Rozumie, że język jest składnikiem dziedzictwa kulturowego,
- Jest inicjatorem poznania literatury regionalnej - baśnie, legendy, twórcy kultury, dorobek kulturalny Ziemi Miechowskiej.